

عنوان مقاله:

عاملیت های نامتجانس در جامعه شناسی بیش از انسان: واکاوی جایگاه عاملیت در رویکردهای بیش از انسان در جامعه شناسی، با تاکید بر نظریه کنشگر-شبکه

محل انتشار:

فصلنامه جامعه پژوهی فرهنگی، دوره 12، شماره 2 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 36

نویسندگان:

داود زهرانی - دانشجوی دکتری، جامعه شناسی، دانشگاه اصفهان

علی ربانی خوراسگانی - استاد تمام، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه اصفهان

رحمان شریف زاده - استادیار، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

علی قنبری برزیان - استادیار، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه اصفهان

خلاصه مقاله:

یکی از مباحث بسیار محبوب و شناخته شده در ادبیات جامعه شناسی نوین، رویکردهایی هستند که تحت عنوان "بیش از انسان" مطرح شده اند. گستره ی این دیدگاه ها بسیار وسیع هستند؛ از جامعه شناسی کلاسیک گابریل تارد و موندولوژی او و نظریات دولوز و گتاری پیرامون اتصال و هم پیوندی امور در جامعه، تا سلسله نظریات و رویکردهایی با عنوان مادیگرایان جدید که توسط کسانی از جمله هاراوی، باراد، برایدویتی و جان بنت نمایندگی می شوند، و در نهایت برخی از رویکردهای حیطه علم وفن آوری و به طور ویژه نظریه کنشگر-شبکه، که مطرح ترین چهره آن برونو لاتور است، همگی را می توان در ذیل این رویکرد قرار داد. چیزی که تمامی این رویکردها را به هم نزدیک کرده است، گریز از عاملیت بخشی صرفا انسانی و نیل و میل به سوی ارایه ی عاملیت های نامتجانس است که کنشگری در جامعه را محدود به انسان نمی دانند و هم چنین همگی از دوگانگی هایی چون سوژه و ابژه، انسان و طبیعت، ساختار و عاملیت و... می گریزند. اما منظور از عاملیت های نامتجانس چیست؟ پس از واکاوی مهم ترین ابعاد این رویکردها، که با روش مطالعات اسنادی صورت گرفت، در نهایت با ارایه مدلی مفهومی، سعی می شود به این پرسش پاسخ داده شود. در میان اشتراکاتی که پیرامون مفهوم و چیستی عاملیت در تمامی این رویکردها می توان برشمرد، تجانس و چند وجهی بودن مهم ترین ویژگی آن است.

کلمات کلیدی:

جامعه شناسی بیش از انسان، مادیگرایی جدید، کنشگر-شبکه، هم پیوندی، عاملیت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1306045>

